

# Universitätsbibliothek Wuppertal

## The correspondence of M. Tullius Cicero

arranged according to its chronological order

**Cicero, Marcus Tullius**

**Dublin, 1904**

Adnotatio critica

---

**Nutzungsrichtlinien** Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechteinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechteinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1953](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1953)

ADNOTATIO CRITICA.

ADNOTATIO CRITICA

## ADNOTATIO CRITICA.

### EP. 1 (ATT. I. 5).

2. Quinti] *que* M<sup>1</sup> ut saepe.
3. missione] *intermissione* Bembus;  
vide Comm.
- audiebamus] *audieramus* Sternkopf.
4. nihil] *non nihil* Pluygers.
- duxi] *duxissem* Corradus.
- scribere] Δ; *rescribere* Σ codices  
Malaspinæ.
5. teneo] add. Orelli; *scio* add. Lamb.  
voluntate me] Lamb.; *voluntatem* Z;  
*voluntate* M.
7. conquiescemus] M<sup>1</sup>; *-escimus* M<sup>2</sup>  
vulg.
8. Et] *Ea* coni. Wes.

### EP. 2 (ATT. I. 6).

1. in hoc] Σ; om. Δ.  
M<sup>1</sup>. Fonteius] Ursinus; *M. Fontius*  
M; *M. Fontinus* Z.
2. nobis decessit] M; *nobis discessit*  
Madvig, sed vide Comm.

### EP. 3 (ATT. I. 7).

- te] add. Btr.

### EP. 4 (ATT. I. 8).

1. recusarit] Mal.; *recusarat* M;  
*-aret* Ern.
- decidisse] *decepisses* M<sup>1</sup>.

### EP. 5 (ATT. I. 9).

2. dubitaris] CΔ; *dubites* Σ.  
diligenter cures] Δ; *cures diligenter* Σ.  
Thyillus] Btr.; *chilyllus* M; *thyullus*  
M marg.; *Chilyllus* alii.

### EP. 6 (ATT. I. 10).

1. iturum] Z<sup>1</sup>; *missurum* M; *mis-*  
*suram* Vict.
- eum] secl. Ern.
3. cum] *quo* Corradus, coll. 4, 2.
6. arcessi a me sed prohiberi] C; *arces-*  
*sam sed prohibebo* M.
- intellegam] codd.; *-lego* Hofmann;  
*-legerem* Reid.
- est] Man.: *esset* codd. Reid.
- esses] *sis* Wes.
- me] add. Klotz; *non* add. M<sup>2</sup>.

### EP. 7 (ATT. I. 11).

1. Eo] *et* Bücheler.
- suum] *tuum* Hervagius.
- adlegatio] Mal.; *legatio* M.
- putaris] *putabis* Wes.
- obfirmatio] Ascensius; *affirmatio* M.
2. me iam] *te iam me* Lamb.
3. Academiae nostrae] Δ; *nostr.*  
*Acad.* Σ.
- quam illius] *quam me illius* Or.; sed  
cp. Lehmann 'Quaest.', pp. 16, 17.

### EP. 8 (ATT. I. 3).

2. non] *nondum* Pluygers.
3. at in se] Bos.; om. *at* codd.;  
*iam in se* Otto.
- nec sibi nec tibi] Klotz; *nec tibi*  
codd.; *nec tibi nec sibi* Graevius.

### EP. 9 (ATT. I. 4).

1. sentio] *censes* Lamb.
- iam] *eam* Hervagius.
3. est] Wes.: *et* codd.; *erit* Meier.
- insigne] ΣZ<sup>1</sup> L (marg.); om. Δ.
- Caletam] *Caletanum* Pluygers; vide  
Comm.
- me] add. Lamb.

## Ep. 10 (ATT. I. 1).

1. cogitaramus] *cogitabamus* Wes.  
videantur] *videbantur* Rom. Wes.  
ut frontem ferias, sunt] Erasmus;  
*ut frontem ferias. Sunt* M.  
arbitrabamur] *arbitramur* vett.  
denegavit] Ern.; *denegant* M; *et ne-*  
*gavit* Z<sup>b</sup>; *denegant et del.* Reid; *denegans*  
Boot.

Aufidio] *Auli filio* Goveanus coll.  
22, 12.

2. et existimatione] *et ab exist.* Lamb.  
Curium] Bosius; *curum* M<sup>1</sup>; *Turium*  
M (marg.) fort. recte.; *Torium* Zb.

que . . . acciderim] M; *que tum erit*  
*absoluta sane facile eum libenter nunciteri*  
*concili acciderunt* ZI; *quae tunc erit abso-*  
*luta sane facile: eum libenter nunc Caesari*  
*consulem addiderim* Man.; *quae cum erit*  
*absoluta sane facile, eum libenter muni-*  
*cipes ceteri consulem acceperint* Corradus:  
*quae cum erit absoluta, sane facile cum*  
*et libenter municipia consulem acceperint*  
Koch; *quae cum erit absoluta, sane facile*  
*eum libenter tunc certum consulem accepe-*  
*runt* Ursinus coll. Q. Fr. iii. 8, 3 (159);  
*quae tum erit absoluta: sane facile eum*  
*ac libenter renuntiari consulem acceperim*  
Reid; *quae tum erit absoluta sane facile:*  
*eum libenter nunc Caesari consulem accu-*  
*derim.* Boot qui eum . . . *accuderim*  
ex Madvigio hausit cui ipsi in iv voc.  
*accuderim* praeiverat Bosius. Vide Comm.

3. mancipio] om. M<sup>1</sup>.

L] add. Btr.

cognosce rem] Madvig; *cognoscere* M.

4. ne contra] add. vett.

5. eliu anathma] vel eiut anathma M;  
*eliu onathma* C; *ήλιου ανδθημα*, vulg.;  
*deae ανδθημα* Gurlitt; *ήλιου ανδθημα*  
conieci: fort. scribendum eius ανδθημα  
(Schütz), vel illius ανδθημα (Casaubon).

## Ep. 11 (ATT. I. 2).

1. consulibus] *consulibus designatis*  
coni. O. E. Schmidt fort. recte.

meis ad te rationibus] *meis detra(e)c-*  
*tionibus* M; *meis a te rationibus* M  
marg.; *meis detrectatoribus* Rom.

volumus] Δ Crat; *volumus* Σ.

Ep. 12 (Q. CICERONIS Commentariolum  
Petitionis).

Incipit commentarium consulatus peti-  
tionis feliciter H (i.e. Harleianus 2682);  
Q. Ciceronis de petitione consulatus ad M.  
Tullium fratrem dett; sed cp. § 58 fin.

1. aut intellegentia] secl. Büch(eler);  
*aut diligentia* dett.

addisceres] Lamb.; *addiscerem* HF  
(= Erfurtensis nunc Berolinensis 252).  
ponerentur] Post hoc verbum codices  
dant *Quaquam . . . vincere*, § 42.

2. Prope] HF; *Proinde* Bährens;  
*Nempe* coni. Büch.; fort. *Porro*.  
meditandum est] Tydeman; *med. sit*  
codd.

ingenio] *ingenio tuo* Wes.

3. de] add. vett.

vide] add. Eussner.

non multi homines] add. Schwarz ex  
Fam. v. 18, 1 (180); *quae novi vix*  
Eussner.

propria mun.] HF; *praeterea mun.*  
dett.

4. commonendo] Koch; *commendando*  
codd.

ac numero dignum] dett; *ac dignum*  
numero FH; *ac et numero* secl. Büch.

5. Hi] vulg.; *hic* FH; *hice* Bährens;  
I Büch.

6. teneas studiosos quos habes multum]  
*teneas studiosos quos habes, multum* Büch.;  
fort. *teneas quos habes studiosos: multum.*  
*volunt* Büch.; *volunt* codd.; *non*  
*volunt* vulg.

7. Nam] Lamb.; *iam* codd.

putet] *putet oportere?* Kayser.

sunt] F; *sicut* H.

8. Catilina et Antonius] F; *Ant et*  
*Cat.* H dett.

navo] Puteanus; *novo* codd.

verorum] Bährens; *vero* codd.; secl.  
Büch.

quom] Büch.; *quam* codd. praeter  
Lag(ormasinianum) 50; *cum* Lamb.

alios] add. Wes.

caupones] dett.; *caupadoces* FH (in H  
superscr. *caupones*); *Cappadoces* Büch.  
omnis] *homines* Müller.

legationem] *adlegationem* coni. Or.

9. qua Catilina] del. Lamb. Post  
*eadem* add. non Eussner.

maiore] *maiore re?* Palermus.

Antonius] Corradus; *manius* vel *ina-*  
*nus* HF; *ille* Or.

sororis] *sororum* F; *sorore* H. Ita-  
que *sororum* legere debuimus, ut Hen-  
drickson recte indicavit.

Nanniorum] H; *mannorum* F; *Man-*  
*liorum* Büch.; fort. *Volumniorum* quod  
Lag. 50 habet: cp. Ascon., p. 84.  
"Catilinam, cum in Sullanis partibus  
fuisset, crudeliter fecisse \* \* nominatim  
etiam postea Cicero dicit quos occiderit  
Q. Caecilium, M. Volumnium, L. Tanu-  
sium. Marci etiam Marii Gratidiani,  
&c." Vide Comm.

demetebant] con. Gesner; *demebant* codd.

hominem unum] dett.; om. *unum* FH.  
10. vivo spiranti] Puteanus; *vivo stanti* FH; *vix obstanti* Bährens; fort.

*vivo spectanti*. Vide Comm.

cum glad.] *glad.* om. H.

alia] Tyrrell; *aliis* codd., fort. recte; *in aliis* Ern.; *ex aliis* Kayser; *ab aliis* Bährens; *alius* (gen. neut.) Or.

Vettios] Lamb.; *vittias* H; *vitias* F. legito] *legisti* Koch.

fuerunt] dett.; om. FH; *fuerant* Wes.

in eum iud.] secl. Büch.; *in eum* om. dett.

timeat . . . contemn[nat] *timeant* . . . contemn[nat] Tydeman, bene.

quieris . . . commoveris] con. Orelli; *quirit* . . . *commoverit* codd.

11. nulla re paene] *re paene nulla* Büch.

12. erit] dett.; om. FH.

insignes] secl. Büch.

nobiles] *viles* Bährens.

14. quam multi consuetudine] dett. *quam cons.* FH, fort. recte.

dedisti] vulg.; *edidisti* FH.

15. quae tibi adversentur] dett.; om. *tibi* FH, fort. recte.

16. et petitio] dett.; *et petio* (-icion) F<sup>em</sup> FH; *Petitio autem* Büch. bene.

magistratus] FH; *-tuum* dett.

17. quisque] *quisquis* H, quod, ut deletio, retinet Bährens.

is amet et quam] Lag. 50 et vulg.; *is amet quod* FH; *is etiam quam* Büch.; *ita maxime quam* Müller.

tum] secl. Wes.

18. aut habeant aut sperent] Vide Comm. Sed Bücheleri ratio minime spernenda est.

prorsus] H dett.; *rursus* F, fort. recte.

opera elaborant] Kayser; *opere laborant* FH; *opera elaborarunt* Turnebus.

petierint] Büch.; *peterent* codd. illa summa] F dett.; *illo summa* H

unde ex animo imo atque ex summa voluntate con. Bährens; superlativum quoddam corruptum esse putat Büch: *maxuma* (ex *masuma*) Hendrickson.

19. Corneli C.] add. dett. quo uno perspicui potest dett. non ab FH originem duxisse.

est] H; om. F. homines] *hi omnes*, Büch.

iam] del. vulg.; *iam acceptos* con. Müller; fort. *tam*.

20. discriptum] Büch.; *descriptum* codd.

ulla] Lamb.; *nulla* codd.

§§ 21-24 post § 32 *bonus esse videare* transponere vult Bährens.

21. homines] H dett.; om. F.

ducuntur] *adducuntur* Lamb.

22. suorum officiorum] dett.; om. *suorum* FH.

proficiscatur] H dett.; *proficiatur* F; *perficiatur* Büch.

23. illud] F; *id* H; del. Bährens. Vide Comm.

studiorum] del. Büch. Bährens; *studiosorum* Koch; *studiorum voluntariumque* Eussner.

et quemadmodum] H dett.; om. *et* F. 24. ac] FH; *aut* dett.

internoscas elaborato ne] Büch.; *inter nos calumniatores* FH; *internoscas videto ne* dett: *internoscas omnis curato ne* Hendrickson.

25. comparantur] H; *comparentur* F. alio] H; *aliquo* F.

agas] *agas ut te utantur* dett. 28. qui] Gesner; *quid* codd.

quem] add. dett. cum infamia] vulg.; *infama* F; *cum infamis* H; *infamis* Bährens; *summa infamia* alii.

29. ordinum] Lamb.; *hominum* codd. *omnium ordinum* Büch.

quod poteris] nos; om. *quod* FH; *poteris sumere*; *cura* Ern. Vide Comm.

30. discriptam] edd. cp. § 20; *descriptam* codd.

31. eosque] dett.; *eos* FH; *idoneosque* Eussner.

32. sed sequitur] *si non consequatur* vulg.

nomenclator] cod. Vossianus; *commendator* FH.

videare] cp. Comm. ad § 21. possunt] Lamb.; *possint* codd.

vicinitatis] Turnebus; *civitatis* codd. 33. cognosce . . . appete] Or.; *cognosci . . . appeti* FH; *cognoscito . . . appetito* Baiter.

quod] vulg.; *emi quod* FH; *quom* Bährens; *memini quod* Mommsen, bene.

sequentur] Bährens; *sequuntur* H; *secuntur autem* F Büch.

adhibebitur] H; *adhibetur* F. eas] corr. ex *etas* H, unde cunctas Bährens.

34. utare] *utare frequentia* Koch. cum domum veniunt] *suspecta* Orellio.

35. venient] *veniant* Rob. Stephanus. iis] dett.; om. FH.

facere] *facere velle* dett. aut senseris] dett.; *aut ut senseris* FH.

id] dett.; *vel* FH; secl. Büch.  
 36. quod] *quoad* dett.  
 37. exigit] Or. *vel exigitur*; *exigitur* FH; *exige* dett.  
 38. adfert] *afferet* Wes., fort. recte.  
 honestatem] H dett.; *honorem* F, fort. recte.  
 obtinuerint] Müller; *-erunt* codd.  
 ubi] H dett.; *ut* F.  
 39. oratio] H dett.; *ratio* F Büch.  
 sit] H dett.; *est* F Büch.  
 praetermittendum] codd.; *-dus* Büch.  
 40. unum] add. dett.  
 iis te] add. dett.  
 tuam] add. Müller.  
 inservito ratione] Turnebus; *inservi oratione* FH.  
 41. spem in rep.] F; *spem in remp.* H; *speciem in rep.* Lag. 50; *speciem in publico* Hendrickson.  
 42. Quamquam . . . vincere] huc transposuit ex § 1 Puteanus.  
 Etenim] Lamb.; *te enim* FH; *ea enim* Büch.  
 43. quod eius consequi possis se abs te non esse rogatum] Lag. 50; *quod eius consequi possis si abs te non sit rogatum* FH; *quod eius esset te consequi potuisse si abs te non rogatum tantum esset sed valde* Kayser; *te quod velis consequi posse (vel non posse) si abs te sit (vel non sit) rogatum et valde* coni. Büch.  
 44. si] add. Koch; fort. post tamen addend. cum.  
 laudatur] *laudata* Bährens.  
 fac et] cod. Turnebi; *facite* FH; *facito et* Lag. 50.  
 diurni nocturnique] H; *diurna nocturnaque* F.  
 de] Klotz; *e* FH; *a* vulg.  
 45. facturus] Btr.; *acturus* codd.  
 iucunde neges] FH: *aut iucunde promittas aut ingenue neges* Lag. 50; fort. *aut iucunde neges aut ultro (vel omnino) non neges.* Vide Comm.  
 exsarturum] Lag. 50; *exacturum* FH.  
 46. eius] add. Man.  
 Verum . . . consulam] fort. ad finem § transponendum.  
 tempori tuo] dett.; om. tuo FH.  
 amiciorum] Eussner; *amicorum* codd.  
 47. casu] dett.; *causa* FH.  
 48. id] del. Puteanus.  
 ut] om. H dett.  
 in foro] *foris* Eussner.  
 ea ex] FH; *ea* dett.; *iusta* Lag. 50; fort. *videas.*  
 50. te] add. Lamb.  
 se] add. nos.  
 ac] add. dett.  
 multa nocte] *multa de nocte* coni. Büch.

iis omnibus] *iis hominibus* Lamb.  
 52. si qua possit, nova] Büch., *si quae possit (poscis F) ne* FH; *si quid possit ne* dett.; *si qua possit in* Palermus; *si qua possit ne* Klotz.  
 53. respublica] del. Bährens.  
 Romani] *y* FH.  
 54. commentationibus] Palermus; *commotionibus* codd.; *cogitationibus* Büch.  
 quod] Lag. 50; *quo* FH; *quas* Bährens.  
 55. instituti] Gruter; *instituti* codd.  
 homines] add. dett.; om. FH, fort. recte.  
 pertimescent] *-cant* cod. Turnebi.  
 56. nolo] Büch.; *volo* codd.  
 ut] *non ut* vulg.  
 57. benevolos] secl. Büch.  
 gratiosis studiosisque] Lag. 50; *studiis gratiosisque* FH; *gratiosisque* secl. Büch.  
 describimus] H; *describimus* F dett.  
 aut nulla] Lag. 50; *nulla* codd.  
 sit] Büch.; *fit* (superscriptum -at H) FH; *fiat* dett.

## EP. 13 (FAM. V. 1).

1. absentem] G; *absente* MR.  
 a quibus] MG; *a quo quidem* R.  
 2. nostrorum] G; *nostrum* MR.  
 sperabam] *speraram* Wes.

## EP. 14 (FAM. V. 2).

2. iam] *Nam* Wes.  
 3. tibi] *mihi* Lange.  
 ipse] *ipsi* Martyni-Lag.  
 4. praescriptione] *perscriptione* vett.  
 tum] Lamb.; *tu* codd.  
 5. gratia nostra] Btr.; *nostra* codd.; *gratia* Mendelssohn.  
 6. restiterim] R; *restituerim* MG.  
 7. certo scio] GR; *certo* M; *credo* codices nonnulli.  
 minimo] Lamb.; *aliquod* R Sternkopf;  
 animo MG; *infinio* Or.; fort. *alio quo.*  
 idem] *item* vett.  
 iuravit] *adseveravit* Kleyn; sed vide Comm.  
 8. iudicaret] *-arit* Wes.  
 restitissim] M; *restitissem* G; *restituissem* R.  
 10. hoc rescribo] *haec rescribo* Wes.  
 utendum] GR; *ut est dum* M.

## EP. 13 (FAM. V. 7).

1. quantam] vett. *quam* codd.  
 litteris his] Klotz; *tuis litteris*

Martyni-Lag.; *illis litteris*, Or.; *litteris* secl. Keyser.

2. adiunxerint] -erunt Crat.

3. vererere] vett.; *verere* M; *verebare* GR.  
iam me] Klotz; a me M; deest GR.

Ep. 16 (FAM. v. 6).

1. librarius] MR; *liberarius* G; *libertus tuus* Martyni-Laguna.

hominis prudentis] sic fortasse scribendum, et *tuam* transponendum; *homini prudenti* codd.; secl. Ern.; *h. praedicanti* Or.; *h. proclanti* Btr. (quod iam respuerat Or.); *h. perhibenti* Plugers. Vide Comm. obtinebatur] *obtinēbitur* Plugers, vix recte.

2. HS] om. codd.; nota haec apud iurisperitos ellipsis: cf. Roby, *Introd. ad Digesta*, p. 220.

Omnino] Vict.; *omni* M; *omnis* GR; *sumendi* Mendelssohn; *bonis* Gronovius. semissibus] om. G.

Ep. 17 (ATT. i. 12).

1. minore] *minoris* Seneca, Ep. 118, 2. mitto] *mittito* con. Reid.

acturum] *actutum* M marg. per popularem] om. per M<sup>1</sup>.

accidit] *accedit* Otto.  
3. cum pro] Vict. coll. 19, 3; *cum sacrificium pro* MZ.

per manus] dubia videntur. servulae] vett.; *seprule* vel *seprullae* codd.; *Serviliae* M<sup>2</sup>.

4. Quid] *Quod* vulg.

Ep. 18 (FAM. v. 5).

2. quod . . . falso] codd.; *quod . . . salse* Martyni-Laguna quem sequitur

Btr.; *quo . . . falsa* Kayser. existimant] *existiment* ed. Neap.

3. ipsi] codd.; *ipse* alii.

Ep. 19 (ATT. i. 13).

1. ora soluta] Peerlkamp; *ancora soluta* codd.; *ancora sublata* Lamb.

ut rhetorum pueri] Madvig; *rethorum pure* codd.; *rhetoris, tam pure* Schmidt.

non . . . ut] *non utilis est ut* con. Müller; *non est notum ut* I.

oppugnandum] -dam Lamb., frustra. 2. retinendam contra] om. M<sup>1</sup>.

paene] om. M<sup>1</sup>.

tantum] vett.; *tamen* M.

cum rep.] M<sup>1</sup>; *in rep.* M<sup>2</sup>.

speres mali] M; *metuas mali* I; secl.

Or. Btr. Sed *sperare* ponitur pro *opinari futurum*; cf. 14, 1 et Rose. Am. 10. Notandum est hunc verbi *sperare* usum loquendi genus esse comicum, quae res praecipue in his epistulis non parvi momenti est.

3. ad virgines atque] codd.; *ad augures atque* Fr. Schmidt, Müller; secl. Btr., fort. recte.

et fert] *et fecit* M<sup>1</sup>.

et de] et om. C et codices Malaspiniae. agit et severe] Clark coll. Att. xvi.

15, 2 (925); om. et codd.

neglecta] I; *iniecta* M; *abiecta* Reid; *infecta* Lehmann.

5. includam] fort. *incudam*.

6. †cxxxiiii] M; [xxxvii] Casaubon; fort. [xxxiv]. Vide Comm.

Ep. 20 (ATT. i. 14).

1. ita] om. M; sed inserunt, ut sero invenimus, Σs.

placere] vett.; *placere nec* M; *placere* Rav.

2. maximam] Rav.; *maxime* M; *maximi* I.

de istis] M; *demptis* C; fort. *de meis*; *de nostris* Man.

3. excepisse laudem] *excidisse laudem* Müller.

hi] delent non nulli; *hinc* Goveanus; *minus* Müller.

ut ita] *ita ut* Wes.; *cum ut* Müller.

Proximus Pompeium] Diomedes, p. 410, 7 ed. Keil; *proxime Pompeium*, Z ex manu 'correctoris seu potius corruptoris' (Lamb.); *Proximus Pompeio* M. Vide Comm.

verum] M Rav.; *utrum* M (marg.), vulg.; secl. Wes. Maenaghten, bene; *utrum crederet* Vahlen.

meis orationibus omnibus litteris] Rom.; *in eis omnibus litteris* M; *meis omnibus litteris* vulg. Vide Comm.

4. καται] Bosius; *κατοι* codd.; *τοτοι* con. Reid; fort. *κοινοι τοτοι*.

κατασκευαι suppeditaverunt, illo] *κατασκευαι*, suppeditaverunt illo Klotz; fort. *κατασκευαι suppeditaverunt, suppeditaverunt illo*.

intermortuis] Lamb.; *immortuis* M. vilitate] vulg.; *utilitate* M.

5. in rostra] Müller; om. in codd. convicium] M marg.; *commulcium* Z;

*commulticium* M; at mox *commultium* ZM.  
*Commulcium* ('thrashing') vocabulum  
vulgaris orationis fuisse putat Schmidt,  
bene. Vide Comm.

Acta] *Accepta* Madvig.  
tribunus tum] Man.; *tertium* codd.;  
*territus* Graevius; *tum* Munro.  
7. redii] Madvig; *redi* codd.

# Ep. 21 (Att. I. 15).

1. curaque et effice] I; *curaque effice* M.

# Ep. 22 (Att. I. 16).

2. ut ita] Ms H Crat; *ut id ita* Σ.  
notum] EPM<sup>2</sup>s; *novum* M<sup>1</sup>NH.  
3. tamen] *autem* Lamb.; *iam* Madvig.  
aerati quam ut appellantur aerarii] codd.  
(sed *quam* om. M<sup>1</sup>) *aerari*, *ut app.*, *quam*  
*aerati* Muretus. Vide Comm.  
potuerat] Σ (praeter E) M<sup>2</sup>; *poterat* ΔE.  
maerentes] *mirantes* Madvig.  
4. impetrabat] Man. Lamb.; *impetra-*  
*rat* codd.; cp. Wes. Em. 29.  
quid quaeris?] ante *nemo* transpo-  
nendum coni. Müller, bene.  
Nanneianis] codd. cf. 12, 9; *Naevianis*  
Turnebus coll. Fam. xv. 6, 1 (278).  
illum, illum] *illum* ENHP.  
arcessivit . . . fuerunt] adfert Seneca  
Ep. 97, 4.  
introductiones] M Seneca; *productiones*  
Mal.  
commoverit] *commoverat* Rom.; *com-*  
*moveret* Ern.; *commovit* coni. Btr.  
Quid . . . eriperentur] adfert Seneca  
Ep. 97, 6.  
a] Seneca Z<sup>b</sup> v. c. L (marg.) EPO<sup>1</sup>I;  
om. ΔH.  
timebatis] om. Seneca, sed cf. Plut.  
Cic. 29. Vide Comm.  
6. Thalnam] vulg.; *Talnam* codd.  
8. aliis] *ab aliis* Madv.  
eandem] ENOP; om. ΔH.  
9. metuendo ignavissimi aut] Lamb.  
ex codicibus Memmianis; om. ΣΔZ.  
10. Falsum] *Salsum* Man., cp. 18, 2;  
*Factum* coni. Lambinus.  
hoc] C et fortasse Z; *huic* ΣΔ. Vide  
Comm.  
quid patrono] nos; om. *quid* codd.  
Vide Comm.  
marinas] codd.; *Marianas* Rom.;  
*Marinas* (sc. Marianas, cf. Caesarinus)  
Lehmann, vix recte. Vide Comm.  
'Putes' inquam] EPs; *putes* *quam*  
MHNO.  
Mibi . . . iudices crediderunt] om. M<sup>1</sup>.

11. quam] *quam cum* Büch., sed cf. 7, 3.  
illam redemptam] codd. cf. Verr. iii.  
130; *illum redemptum* Büch. ingeniose.  
iuvenes] Ascensius; *tuens* codd.  
ludis et] vett.; *ludet si* codd.  
12. exspectatio] *exspectatio* in MH  
unde *exsp.* *ingens* Goveanus.  
quae] Corradus; *qua* codd.  
in quae modo . . . ascendere] del.  
Cobet.  
deterioris] *deterior* Sternkopf, fort.  
recte, sed vide Comm.; *δευτερεύοντος*  
Maur. Seyffert; *Doterionis* Bosius.  
domi] Man.; *modi* codd.  
13. insimulatum] Munro; *insimul*  
*eum* M<sup>1</sup>; *simul cum ceteri* codd.; *insimu-*  
*latus* Reid; *in similitate cum* Sternkopf;  
locum ita dat A. C. Clark *qui magistratus*  
*similitatem cum lege Aelia iniit*.  
Aelia] O<sup>2</sup>M<sup>2</sup>; *alia* codd.; *Acilia* Deiter  
(cum *insimulatus*). Vide Comm.  
tribu] *tribus* I vulg.; *tribubus* Wes.  
† *fabam mimum*] ZENO<sup>2</sup>; *fabam*  
*minimum* M (in punctis notatum); *fabam*  
*nummum* (vel *numum*) codices alii; *fabam*  
vel *Fanam* (cf. Senec. Lud. 9) *mimum*  
Or.; *fama mimum* Otto; *fabulam* (omisso  
*mimum* et *futuram* lecto) nos olim; *fabae*  
*hilum* Hofmann; *fatuum mimum* Schmidt;  
*Laberi mimum* Reid; *fabae μῦθον* Madvig  
(A. C. iii. 166); *fabae midam* Brooks coll.  
Gronovio ad Plaut. Aul. 818, ingeniose.  
15. quae] M<sup>2</sup>s; *qui ceteri* codd.  
Et Archias . . . scripserit] om. M<sup>1</sup>.  
16. quo] Ursinus; *quos* M; *quid* vel  
*quod* vel *cui ceteri* codd.  
17. Valde] O<sup>2</sup> vulg.; *vale* codd.;  
*Valerio* (i.e. Valerio Messallae consuli)  
Schmidt.  
exspecta; sed] Madvig; *exspecta*; *ast*  
codd; sed *ast* apud Cic. valde dubium est;  
*exspectato* Muretus.

# Ep. 23 (Att. I. 17).

1. declararant] *declarant* EI; *declara-*  
*runt* Wes.; *declarabant* Klotz.  
3. defendam] *defendo* Lamb.  
5. ingenuitas] ΣM marg. C; *integritas*  
M.  
amore] sed. Ern.; *more* M<sup>1</sup>.  
6. publicane] *publica* ΣM.  
in] add vett.  
7. aliquanto] C; *aliquando* M.  
non publicae] add. vett.  
ante] CHN; om. ceteri codices.  
8. acceperunt] *pecuniam acceperunt* I.  
Vide Comm.  
9. Asiam] A; *Asiani* M.  
libentissimo] M; *liberalissimo* C.

atque erat] conī. Boot; *qui erat* codd.; *quī erat* Bosius; *cum erat* Klotz; unusque erat Lehmann.

10. tam infirma] Pius; *tamen firma* M.

11. consulum] secl. Cobet.  
cum . . . coniungi] (*cum . . . cogitat*) et (*cum . . . coniungi*) in parenthesis includit Lehmann, commate post *petituri* posito.

†expectare] *Tu fac ut quando nos te expectare vel simile supplendum* putat Wes.; *Quo nos te tempore supplet* O. E. Schmidt.

modeste] *moleste* I.

## EP. 24 (ATT. I. 18).

1. uno] conī. Boot; *una* codd., Vahlen coll. Sest. 109; secl. Ern.

quicum ego ita loquar ut] Klotz; quicum ego eto (*et in rasura loquar* M; quicum ego ita colloquar ut Ern.; quicum ego cum loquar Or.; quicum ego ex animo loquar Wes.; quicum ego intime loquar Reid. Peerkampius qui 'disiecti membra poetae' hic etiam agnoscit legendum censet *qui me amet qui sapiat quicum ego ut mecum loquar*; sed displicet ego; fort. *qui me amet qui sapiat quicum etiam loquar*. Sed fatendum est Peerkampium paullo sagacius flores poeticos odorari.

Metellus] codd.: mei: *Tullius* Madvig coll. Att. viii. 11 B, 4 (327); mei: ille (sc. Pompeius) Sternkopf; mei: *ellus* O. E. Schmidt; *En! tellus* Matthiae, male; *Me tellus* (sc. devoret), tamquam ex Accio poeta, Wes. perverse. Vide Comm.

aer et] *aeres* Sternkopf ut cretius versus recte procedat.

consciis] *consors* conī. Boot.  
reperire] Hinc usque ad *et talis* (Ep. 25, 10) deficit M.

2. ego] *eos* Ursinus.

Atque] *Atqui* Btr.

quamquam . . . efficit] codd.; *quamquam animus tuus est praesens, tamen voluntas etiam atque etiam ipsa me deficit* Wes. (duce Victorio); *quamquam animus est praesens tamen volutantes etiam atque etiam ipsa medicina deficit* Madvig, hoc addito 'volutare hoc significatu non reperitur apud Cic. nisi de Rep. i. 28.' Nos pace principis criticorum dicimus verbum *volutantes* pro *meditantes* vel *cogitantes* absolute positum minime placere. Boot tamen voluntas civium atque etiam ipsa medicina deficit proxime ad veram

scriptoris manum accedere arbitrat. Sed nulla emendatio magis adridet quam ea quam protulerunt Sternkopf et Leo tamen *vulnus etiam atque etiam ipsa medicina efficit*.

fui] *flavi* Klotz tamquam 'ex cod. Crat.'

spe corrigendae et] *spe non corrigendae* sed Zl Rom. I.

3. suspiritu] Zb; *sispiritu* Zl; *suspiratu* Bosius; *suspirio* Rom. I.

posset] *possit* Faernus.

hic nunc ille] *hic nunc* Schütz; *hic nunc item* Klotz.

5. dicis causa] Lamb.; *dicis causam* Zl; *dicit causam* I.

idem] fort. secludendum.

6. autem] *autem lex* Wes.

8. tanta] *cuncta* Or., *haud male*.

pervenire] *perfrui* Bosius.

## EP. 25 (ATT. I. 19).

Hanc epistulam ad fidem codicis Poggiani (Med. 49, 24) recensuit Theodorus Mommsen cuius collationem (ut apud Baiterum) exhibuimus. In partem codices quoque a Lehmanno inventos vocavimus.

1. vellem] Ern.; *velim* codd.

quam] Man.; *quod vel quem* codd.

scribendo] Muretus; *scripto* codd.

volo] Btr.; *solo* codd.; om. Klotz.

absque] Wölfflin, Praun ('Archiv' vi. 202) del. *sino* ut glossemate; *sino* (vel *sine*) *absque* codd.; *sine aliquo* Lehmann; *sine* vulg. Lommatzsch (in 'Thesaurus'), fort. recte.

pervenire] C v. c.; *evenire* Ss.

sint] S Crat.; *sunt* cod. Pogg. s.

2. belli] om. cod. Pogg.

pugnam nuper malam] Boot, Alanus; *pugnant pueri* (vel *puer*) *malam* (vel *in alam* vel *male*) codd.; *pugnam permalam* Madvig (A. C. iii. 167) qui desiderat nomen alterius populi Gallici (e.g. *Carnutes*) qui contrarius ponatur Haeduis Romanorum amicis.

Helvetii] add. Ascensius; lacuna in N.

Clodian] Sigonius; *Clodiae* codd.

3. nascantur] N; *innascantur* ceteri codd.; *mi nascantur* Müller.

4. liberabam] Man.; *liberarem* cod. Pogg.; *liberaram* codd.

et Pompeio] Ns; om. *et ceteri* codd.

nihil] codd.; *nihili* Wes.

quid emerit] C; *quidem* (vel *quid*) *erit* (vel *est* vel *sit*) codd.

7. huius] Man.; *suis* codd.

reipublicae, quod . . . arbitrarentur.

Cum] Ita nos distinximus: sed interpunxit Wes. *reipublicae*; quod . . . arbitrantur, cum.

in re] *res* Gronovius.

8. iam] *enim* cod. Pogg.  
malevolorum] *malorum* I.  
tametsi his] Boot; *tametsi eis* cod. Pogg. Hs; *tamen si eis* alii codices; *tamen his* Lamb.

τῶν] τῶν codd.

9. sine causa] *senatus consulto* conii. Or.; *in eam causam* Madvig.

ita factum] *infartum* Madvig.

Tu si] om. si cod. Pogg. Hs.

10. Panhormi] *parsi modo* cod. Add. 6793 in Museo Britannico.

σδλοικα] codices Malaspinae; *soloeca* L (marg.) EO<sup>2</sup>RP; *soleta* cod. Pogg.; *obsoleta* sI.

potius] (secluso si) nos; *potius si* codd.; *potius sit* vulg. Vide Comm.

#### Ep. 26 (Att. I. 20).

1. e] add. vulg.

a nobis atque nostris] *a nobis atque a nostris* I; *nobis atque* del. Schütz; *a vobis atque a nostris* Boot; fort. inserendum tibi, vel potius delendum mihi. Vide Comm.

officiose humaniter] I; *off. et hum.* M.

2. sed] *et* Boot.

civium] CΣ; *cum* M.

existimassem] codd.; *aestimasset* Klotz.

tamen] om. M<sup>1</sup>.

3. Rhinton] vulg.; *phinton* M; *Philton* (sc. persona ex Philemonis 'Thesaurio') Hilberg.

4. idem] M; *iam* vulg. Vide Comm.

5. e] add. Rom.

6. perfectum] *perscriptum* Lamb.

7. labore] E; om. M.

#### Ep. 27 (Att. II. 1).

1. sum me] Σ; om. *me* Δ.

2. rescripsit] M; *scripsit* C.

cum] add. vulg.

perterritum] *deteritum* Lamb., fort. recte.

3. Oratiunculas . . . offerebam] Totum hunc locum spurium esse censet Orellius; *voθelas* (si quidem aliqua *voθela* est) fines melius statuit Boot. Vide Comm.

Demosthenes] secl. Man.

involgarunt] Bosius; *invocarunt* M; *indicarunt* Man.; *invocaram* Reid.

4. quo] M; *quod* A vulg.

describere] Zl; *describere* CM.

5. de] add. vulg.

Herae aedilitatem] Bos.; *hereditatem* M<sup>1</sup>; *aedilitatem* M<sup>2</sup>; *heraedilitatem* Zb; *Himeras* (vel *Hirro*) *aedilitatem* conii. Graevius.

se petere dictitasset] vett.; *sepe hereditasset* M<sup>1</sup>Zb; *sepe dictitasset* M<sup>2</sup>.

ante] Lehmann; a M; *at* Lamb.; om. Btr.

introisse] codd. vulg.; *introisti* Sternkopf, fort. recte.

item] vulg.; *idem* (sc. fecisti) codd. Sternkopf.

esse] vulg.; *est* codd. Sternkopf.

debut] *debuert* Or.

habeat] *habet* Ern.

Ea . . . gerit] typis separatis scripsimus ut significaremus verba esse ex poeta aliquo desumpta quod indicant formam metricam (si est enim omittitur) et vocabulum ea poetice iteratum.

eos in hoc esse] Vict.; *eos esse in hoc esse* codd.; *eos mihi esse amicos* I; *eos inimicos esse* Bücheler; *eos esse innocentes* Madvig; *eos in otio esse* Klotz.

6. atque] Σs Crat.; *atque ita* M.

optima] *optimati* Lamb.

provisum] M<sup>2</sup>; *praevium* M<sup>1</sup>.

tantum] *tandem* Schütz.

7. satis] *satis reip.* Wes.

8. Romuli] Hoc verbum suspicionem movet; fort. *Romulae*. Vide Comm.

9. inhoneste] *honeste* Rinkes.

modeste] *moleste* Mal.

tamen; dixit ita ut] Madvig; *tamen dixit, ita ut* vulg.

10. attribuis] *attribues* Wes.

Servilio] fort. *Servilio*? (cum nota interrogationis).

si] st. Boot, sed haec interiectio a Cicerone abiudicanda est. Vide Comm.

discessionibus] Man.; *dissensionibus* M.

11. tamen] *tandem* Starker.

censu] Σ Zb; *accensu* vel *accessu* Δ.

12. et ad me perferantur] om. M<sup>1</sup>.

#### Ep. 28 (Att. II. 2).

1. Ei nos συγγορεύειν] Muretus; *cinος* Θειοι codd.; om. *Ei nos* Wes.; *Ei nos συγγορεύειν* Reid coll. xii. 11 fin. (502).

2. unde] C; eo M<sup>1</sup>; *eodem* M<sup>2</sup>; fort. *de eo*.

mihi crede, si leges haec, dices 'mirabilis'] Boot, quod recepimus dubitanter; *mihi credes lege haec doceo mirabilis* codd.; *mihi crede leges haec. Dicacarchus mirabilis* Düntzer; *mihi crede legens haec doceor: mirabilis* Reid. Vide Comm.

lolio] I Corradus Reid; *Lollio* codd.  
vino] *Vinio* Pius.

## EP. 29 (ATT. II. 3).

1. Auli filio] Tunstall; *Afilio*, *Hatilio* *Katilio* codd.; *C. Attilio* Lamb.  
Epicratem] *Iphicratem* con. Tyrrell.  
Vide Comm.  
caligae] *Gallicae* Mal. coll. Gell. xiii.  
22, 1, 6, quem ad locum confer Hertz.  
2. aiebat viridiorum] vulg.; *aiebatur* *idiorum* M; *agebatur viridiorum* Rom. I; *aiebat vi radorum* Tunstall, quem sequitur minus quam solet in hac re perspicax Boot.  
latis] *lateis* M unde, absurdo errore, *lacteis* I.  
enim] *iam* Corradus; omittere vult Wes.  
4. κατακλεις] Turnebus; *κατάκρεσις* M; *κατάκρισις* Rom.; *κατάστασις* Bos.; *κατάκλεις* Boot.

## EP. 30 (Q. FR. I. 1).

1. fama denique] Ante haec verba latinam statuit esse Ern. Vide Comm.  
2. Et] add. Man.  
ut priore] *ut tibi priore* Wes.  
expeto] vett.; *expedito* M<sup>1</sup>; *expeto* M<sup>2</sup>.  
3. ad excellentis] Ern.; *et de excellentem* M<sup>1</sup>; *ad excellentem* M<sup>2</sup> vulg.  
immo vero] M<sup>1</sup> Rom., cf. Sest. 55; *gloriam vero* M marg.; *gloriam* I.  
4. ac] *aut* I.  
erigas] *te erigas* Wes.  
5. tenet] *teneat* Lamb.  
7. excolere] Crat.; *accolere vel attolere* M.  
possit] "Necessario scribendum est posset" Madvig (A. C. iii. 193).  
voluptati] *-tatis* Wes.  
8. te facere] *te et facere* Kahnt.  
9. proteri] Ursinus, bene; *perterreri* codd. fort. recte.  
10. suae] M; *tuae* cod. Ox. Orelli. certo] Crat.; *certe* M.  
propter ... de nostra] C; *propterea* ... *demonstrare* M.  
11. lenitatem] *levitatem* Crat.  
inter hos] *inter nos* (superscr. *al hos*) M; *interest hoc* Madvig; *internosce* Lehmann.  
12. convictionibus] Vict.; *coniunctionibus* M; *convictoribus* I.  
apparitionibus] Vict.; *apparationibus* M; *apparitoribus* Rom. I.

13. eae] add. Müller post *tuae*.  
ficta et simulate ... insusurretur] *ficta et simulata* ... *insusurretur* Boot.  
suae sed] *suae saevitiae sed* Ursinus; *suae sedulitatis sed* Lehmann; fort. *suae sector sed*. Vide Comm.  
15. hominum] suspicionem movet. Vide Comm.  
si quem forte] vett.; *si quidem forte* M.  
tuum] *tuorum* cod. Longolianus. Vide Comm.  
16. e] *in* Boot.  
quaedam] om. Ern.; *quaedam intimae* Wes.  
Sic] M; *nunc* Ern.; fort. *istis*.  
neque] *vitandae* (vel simile) *quod neque* Wes.  
tam] M, cf. Reid ad Acad. ii. 5; *iam* Ern.  
17. Iam qui] fort. *Iamque*. Vide Comm.  
in servis] *in servos* Ern.  
18. tibi ipsi] *tibi ipsa* Ursinus.  
19. ac Mysi] *at Mysi* Rom.  
inhonestissimam] *honestissimam* M.  
20. sustineremus] *sustinuerimus* Or.  
aequaliter] vett.; *aequaliter* M.  
sustineri] *contineri* Hagen.  
21. primum] Mal.; *primus* M; *proxi-*  
*mus* Or. Vide Comm.  
quievit] *Pantagathus*; *qui fuit* M.  
eodem ... iure] *eidem ... iuri* Boot.  
22. denique ... vis] om. M, add. M marg.  
populi] add. Ern.; *contionis* add. Wes.  
cum permagni] M; del *cum* Man.  
fort. recte; nam requirimus exempla huius formulae *cum ... cum ... tum*. Habemus tamen *cum ... tum ... tum* in Fam. xv. 7, 1 (214). Pro *cum permagni* coniecit *semper magni* Boot, qui laudat Seyfferti correctionem *semper gravis* pro *pergravis* Sest. 107; *temperati* con. Müller.  
est et cum] *est consilium* con. Reid.  
23. scriptus sed] *scriptus est sed* Ursinus.  
eaeque] *ea* Kayser; sed tota sententia pedetemptim progreditur et sensim *ἀνακολουθῶς* evadit.  
25. fanorum] Vict.; *furtorum* M; *furta et* Rom. I; *fanorum furta et* Lamb.  
solitudinem] M<sup>2</sup>; *solicitudinem* M<sup>1</sup>.  
illo] *ullo* Lamb.  
imperio] *in imperio* vett., sed cf. 53, 7.  
26. aedilicio cum] Lünemann; *aediliciorum* M.  
27. et esse] *Facciolati*; *ut esse* M.

28. ipsa] ipso Ursinus.  
sint] sunt Wes.  
sumus] sinus Ern.  
30. Et quoniam] Koch; Quoniam M.  
32. Atqui] Btr.; atque M.  
adversamur] adversabimur Or.  
consulere debemus] vett.; consulemus M.  
se] Facciolati; te M.  
33. ita fuerunt] item fuerunt Kayser.  
discriperat] Bücheler; descriperat M.  
34. et illud] etiam illud Btr.  
35. coniungas sed et] secl. sed edd.

recentes.

36. parte] vulg.; parte M; fort. magna ex parte per te ut verba per te verbis sine cuiusquam praeceptis opponantur.

At] Atque Siesbye.

37. laudari] vett.; laudare M.

38. dicere solent] secl. vulg. ut ex dici solent (§ 37) orta; fort. (ita dicere solent), nempe ipsis verbis 'iracundia' 'iucundius' provinciales utebantur.

interdum non] Klotz; non interdum M. lenitudinis] M; lenitudinis C male.

39. ab] atque ab Wes.

iracundiae sunt] ita Ammianus Marcellinus, apud quem (xxviii. 1, 40) hic locus nam si ad anteposenda est reperitur; iracundiae sint M.

40. avaritia] Man.; avaritie M.

lenior] leviolem (sc. sermonem habuit) Madvig.

42. totius] M; es sortitus Orelli; es politus F. W. Wagner.

virtutibus tuis est datum] C, quod recepinus, etsi auctoritas marginis Cratandrinae haud maximi momenti videtur esse in Epp. ad Q. Fr., cp. § 38; om. M.

43. dedit si] Mal.; dedit et si M.

et illud] etiam illud Btr.

putem] add. vett.; puto Rom.; om. M.

44. in qua] in quo Facciolati.  
tibi] non solum tibi edd. non nulli; sed vide Comm.

45. in te] ante amorem transposuit Ursinus; om. Boot.

quia . . . quia] Wes.; qui . . . quia M; qui . . . qui vulg.

46. tertius] extremus Boot.

actus] add. vett.

#### Ep. 31 (Att. II. 4).

1. partem] om. M<sup>1</sup>.  
reddantur] libri; addantur Lamb. (marg.), sed vid. Comm.

2. Velim Syripie] M; Velim Sirpie C; Velim turpiore Reid; vel in Cyprum (vel Syriam) alii; Velim Zopyri Wesen-

berg; Velim Scepsii Gronovius, de quo vid. Comm.; Velim scire qua Sternkopf. condicione] conditiones M<sup>1</sup>; amplae condiciones Boot.  
sit scierimus] Or.; sciis sit codd.; certius sit Reid.

3. aliquod] om. M<sup>1</sup>; secl. Btr. coll. Ep. 33, 1.

4. facito] fac cito Mendelssohn.

nimis] s; minus M.

7. Tu] Crat.; ut M.

#### Ep. 32 (Att. II. 5).

1. praedicabunt] Lamb. (marg.); -carant vel -carunt (superser. -carint) M.

2. et quo] Btr.; quo M.

et qui] fort. equi.

parentur] M (marg.); pareant M<sup>1</sup>.

Vide levitatem] Muretus; videte vitam Z; Videte civitatem M quod defendit Reid tamquam ad Ciceronis opus 'De Republica' referens; Vides levitatem Wes.

3. Curtio] Cutio M<sup>1</sup>; Tutio M<sup>2</sup>; Curio Pretor coll. 17, 2, bene.

nunc] M; num vulg.

fiat, et] vulg.; f're M; fratre Rom.; fort. et fratre et (sc. Metello Celere, cf. Har. Resp. 45, Cael. 60). Vide Comm.

#### Ep. 33 (Att. II. 6).

1. lacertas] M<sup>2</sup>; litteras (in ras.) M<sup>1</sup>; lacertos Man.

tam] tamen M.

qui] Rom., Man.; quin M.

duum virum] Ant.; diu nimirum M.

me] Bosius; om. M; consul coni. Müller.

2. scribendi] 'fort. ridendi' Or.

equae] Man.; et que M.

#### Ep. 34 (Att. II. 7).

1. a] Crat.; om. M.

†qui absciram] M; quia (vel qui) abscideram vulg.; quia obscura erat Madvig; quia oscitaram Gurlitt; quia abiiceram Boot.; quia abieci iram Munro; fort. quia a me descieram: cf. Ep. 31, 2.

2. hominem ire] Man.; in hominem ire M; sane hominem ire Kayser; istim hominem ire Graevius; in Asiam hominem ire Starker; in legationem hominem ire Müller.

eo] om. M.

resalutare] sC; salutare Δ.

me] om. M.  
 3. domi] C; in domo M.  
 potest] codd.; potes codices Mala-  
 spinae.  
 istos] codd.; ipsos codex Ambr. 16.  
 sanguinaria] saginata Francken; san-  
 guine saginata con. Reid coll. Sest. 78,  
 bene.  
 4. quinque viris] xx viris Man., sed  
 vid. Comm.  
 putaram] M; putarem C.  
 ereptis] M(marg.); receptis M.  
 καὶ Stobaeus; καὶ Meineke.  
 5. HS] Wes.; di M.  
 nunc ad] non ad M; corr. Malaspina  
 qui et alteram profert coniecturam non ut  
 ad, quod forte praefendum est.  
 xxx. a] xxx. at M<sup>2</sup>; xxxiii. vel xxxvi.  
 Wes.

## EP. 35 (ATT. II. 8).

1. historia] ιστορία (= digna quae  
 scirem) Ern.  
 Bene habemus... agamus] bene habemus;  
 nos, si in his spes est, opinor, aliud  
 agamus Boot.  
 2. delicatum] Zl; delegatum M<sup>1</sup>;  
 deligatum M<sup>2</sup>.  
 a iv.] fort. ab a. d. iv.

## EP. 36 (ATT. II. 9).

1. subito cum] S. V. B. E. Muretus,  
 qui Bosio credidit SVBE ex fictis codi-  
 cibus promenti. Vide Comm.  
 elicerem] Rom.; om. M.  
 abdis] M(marg.); addis M<sup>1</sup>.  
 putissimis] codd.; putidissimis Tur-  
 nebus, Reid. Vide Comm.  
 invidia] M; in invidia I Crat.  
 potuit] potuit id M; oportuit Ern.  
 rursus] codd.; prorsus Or.; eversus  
 Fr. Schmidt; conversus Vahlen.  
 Caeciliam] Man.; aeliam M<sup>1</sup>; caeliam  
 M<sup>2</sup>.  
 qui regna, qui] M; qui regna qui p. r.  
 (= populi Romani) Ern.; qui regna quasi  
 Klotz.  
 2. nisi] I; si M<sup>1</sup>; si... non M<sup>2</sup>.  
 redacta] M; tralata C.  
 iam] Rom.; etiam M<sup>1</sup>; nam CM<sup>2</sup>.  
 Publium] secl. Boot.  
 cogit tum] Or.; cogitat tantum M;  
 contendere cogitat Wes.; male cogitat  
 tantum Reid coll. Cat. Mai. 18; cogit  
 avra (sc. στήναι) Bosius.  
 Patria] Modo patria con. Reid. Vide  
 Comm.

4. audi] audi ad id F quam lectionem  
 defendit Wes. (Em. Alt., p. 90).  
 καὶ Κικέρων] Bosius; ΚΑΙΚΕΡΩΝ M.  
 τὸν] om. M.

## EP. 37 (ATT. II. 12).

1. Negent] codd.; Negant Wes., sed  
 vide Comm.  
 factum esse] 'fort. factum a se esse'  
 Or.; malimus factum a sese (sine esse).  
 est et ferri] Zb; esse ferre M.  
 potest] ZbI; potes M.  
 Emittat] mittat Boot.  
 se] add. vulg.  
 2. commodum] Goveanus; commode M.  
 Antiati] CM<sup>2</sup>; Antio M.  
 3. τρύξ] Bosius; τραχὺς MC.  
 desederit] cod. Helmstadiensis; de-  
 cesserit libri.  
 iam liquata] Kayser; liquata Or.;  
 indicata M; fort. indicata.  
 id] M Klotz; et vett.  
 4. civis] quis M<sup>1</sup>.  
 putaram] putabam Wes.  
 tibi] om. M<sup>1</sup>.

## EP. 38 (ATT. II. 10).

simus] sumus M.

## EP. 39 (ATT. II. 11).

1. diem] E; die M.  
 2. Haec igitur. Cura ut valeas]  
 Klotz; post igitur habet et M sed  
 deletum; Haec igitur cura et ut valeas  
 Ingram; Haec igitur ego; tu cura] ut  
 valeas Reid.

## EP. 40 (ATT. II. 13).

2. siletur] M(marg.); silotibo M.  
 qui] om. M<sup>1</sup>.  
 Magnus] Hoc verbum et Divitis infra  
 uncinis inclusit Boot.  
 litteras ad Sicyonios] sI; ad Sicy-  
 onios litteras M.

## EP. 41 (ATT. II. 14).

1. Bibuli] Publi Boot.  
 ita] cito con. Plugers.  
 ut ad] Udalbinus; ad M; quasi ad  
 Müller.  
 quom se] vulg.; quem se M.

2. †At (ad M) quam partem... Aemilium] CM; at quam parem... Aemilium Bosius; atque imparem basilicam tribui Aemiliae audacius Boot; fort. at quoi aequiparem basilicae tribum Aemilium.

'sed—omitto... sunt'] Haec ita interpunximus ut haec verba essent Attici iocose a Tullio rescripta. Pro omitto fort. mitto scribendum: cf. Ep. 46, 1.

Ecce] fort. Ecce tibi. Vide Comm. ad Ep. 35, 1.

Vides] M<sup>2</sup>; vide M<sup>1</sup>, quem sequitur Boot.

O] add. Müller.

#### Ep. 42 (Att. II. 15).

1. iuveniri] Ascensius; iuvenire codd.

2. ut illo tu careas] Malimus ut illo loco tu non careas.

sive ruet sive eriget] Corradus; siveru et get remp C; sive ruet remp  $\Sigma\Delta$  (lacuna sex litterarum in M post ruet); sive ruet sive geret remp. Reid.

3. potuero] potuero ero Boot.  
usque ad a. d.] Btr.; usque ad M; usque a. d. Or.

4. publicanis] vett.; publicanos CM.

#### Ep. 43 (Att. II. 16).

1. Primo] M<sup>1</sup>C; primum M<sup>2</sup>; sed primum non nisi in enumerando ponitur apud Tullium. Paullo post igitur primum ex eo recte se habet.

egomet] C Lamb.; ego M.  
homines] M; hominum M (marg.); vide Comm.

2. adduci] I; addici codd.; adigi Lehmann.

se leges] Lamb.; si leges MZl.  
necne sibi] nec ignes sibi M<sup>1</sup>.  
se] ins. Bücheler.

3. videatur] vulg.; videbatur codd.

4. quod scribis] CM; quod scribit Crat.

discedere] discutere Or.; ita discedere Wes.; decidere Madvig, qui ne pro ut non dici posse negat.

ne] ut ne Reid.  
contemniam. Quod extremum est: te] contemniam quod extremum est. Te vulg.

#### Ep. 44 (Att. II. 17).

1. Turbat] Pius; turbatur M. Vide Comm.

Di immortales] Haec verba post tranquillo animo habet M; ante verum transposuit Hervagius, ante animo Reid.

2. Nosse] om. M<sup>1</sup>.  
vacuus sum] C; vacuus est M; vacuum est Vict.

Iacet enim] C; hac etenim M.  
πῶσι] Bosius; phocis codd.; Φωκᾶς Curiana (quo sensu viderit Oedipus) Boot; ῥῆσι Seeck.

3. expiscere] Vict.; expiscere C; respicere (sed re- in rasura) M.

Arabarches] codd.; Alabarches Zb, sed vide Comm.  
adferes] C; adferre M.

#### Ep. 45 (Att. II. 18).

1. averes] M marg.; haberes (i.e. haveres) M.

hic status qui nunc est] Wes. coll. Ep. 46, 2; om. nunc est codd.; hic status quasi Schiche; hic est status qui Boot Locum ita refigit Reid minora quam (pro atque) hic status qui.

2. de singulis rebus] cum Bentivolio seclusimus.

in contione] Haec verba post execrationem habent codd.; transponenda esse ante mentionem suspicatur Boot, post mentionem Müller.

laute] CM<sup>2</sup>I; recte M<sup>1</sup>.  
3. Displiceo... dolore] Versiculum sagaciter odoratur Orellius. Dubitationem adfert  $\delta$  correptum in scribo quod a temporum Tullianorum usu abhorrere videtur.

apud] ad Reid.  
pudorem] MZl; furorem Pius.  
ego] ergo Or.  
scit quisquam] sit scit quisquam Wes.; scio quid sequar coni. Or.; certi quicquam coni. Boot.

4. ego vel] Müller; egove codd.

#### Ep. 46 (Att. II. 19).

1. Cetera in magnis rebus; minae] M; cetera ut in magnis rebus, minae Reid; Cetera ἐν αἰνυροῖς Or.

quae] om. M.  
tangunt] angunt Wes.  
2. peraeque] C; peraequi Zl; de reque M<sup>1</sup>; denique ENO<sup>2</sup>PM<sup>2</sup>s.  
putaram] Aldus; -arem M.  
restituit] -at Lamb.

amores] C; amore M.  
tenent] tenet Schütz.  
utor via] media utor via coni. Wes.

3. Nostra . . . Magnus] Hunc versum adfert *ῥυθμικώτερον* Val. Max. vi. 2, 9, *miseria nostra Magnus es*; fort.

— U — U — U nostra miseria tu Magnus es,

ut tres hi versus unum metrum (troch. septenarium) sequantur.

Eandem] om. Val. Max.

gemas] *gemas* Val. Max., quem sequi malit Wes.

et] secludunt Lamb. alii.

Si neque leges neque mores cogunt] *ἀμείψας* libri; *si neque leges te neque mores* Ribbeck; fort. *si leges neque mores cogunt. venisset mortuo*] 'an venisset inter-

mortuo' Or.; fort. *venit semimortuo.*

transiri] Man.; -ire M.

4. inimicus est] secl. Ern. ut ex Ep. 48, 6 interpolata, praeter necessitatem; *inimicus* coni. Boot.

sat] Reid coll. Landgraf ad Rosc. Am. p. 299; *satis* codd.

studium] om. M<sup>1</sup>.

Id erat vocari] fort. *Id erat vere vocari.*

5. vult] Vict.; *volet* M.

#### Ep. 47 (Att. II. 20).

1. possum] Rom. I; *parum* M<sup>1</sup>; *par* est M<sup>2</sup>.

volgo] Bücheler; *volo* M<sup>1</sup>; *a dolo* coni. Or.; *ut video* Rom.

*πραγματικοί*] Or.; *pragmatici* M. Vide Comm.

2. Simul et] M; *simul ac* Rom.; *simul ut* Lamb.; *simul atque* Baiter; sed vide Comm.

3. publica] om. M.

5. mete Furium] Klotz; *et Furio* M; *ut Furio* Or.; *me ut Furio* Boot.; *te Furium* (omisso *me*) Rom. I.

6. centiens] *centum* Mal. (i.e. centum millia).

libros] *Alexandri* ins. Wes. coll. 49, 7. ineptus] *ineptus est* coni. Wes. cf. Em. Alt. p. 93.

et tamen] M; *nec tamen* Man. vulg. Vide Comm.

nihil] *non nihil* Wes.

#### Ep. 48 (Att. II. 21).

1. quam reliquisti] *quam cum reliquisti* coll. Ep. 22, 11, Boot; sed ne in illo quidem loco inserendum est *cum*.

sit] *sint* Bosius, quem sequitur Boot coll. Ep. 49, 6.

3. noster amicus] *Σ*; *amicus noster* Δ.

populi] NM<sup>2</sup>s; *publi* M<sup>1</sup>PO<sup>1</sup>.

4. item] Asc. (ed. 2); *idem* M.

potius] post lapsus *Σ*; post progressus Δ. dilexi nimis] CEHPM<sup>2</sup>; *dileximus* NM<sup>1</sup>s.

5. qui cum] *quin cum* Mal.

6. res ad tempus] *res ad tempus* Ern.

aut cum . . . molestia] Man.; *aut certe cum summa gloria aut etiam sine molestia* M; *aut sine molestia certe aut etiam cum summa gloria* Kayser; *aut certaturos cum summa gloria aut etiam sine molestia* Wes. Vide Comm.

#### Ep. 49 (Att. II. 22).

1. Mansisses] ins. Bosius. *Quam vellem Romae! Mansisses profecto* Mal. *Quam vellem Romae mansisses! Profecto* alii.

denuntiat] *multa* (vel *vim*) denuntiat Boot; vide Comm.

eorum et] coni. Orelli; *eorum et vim* Ant. F Crat.; *eorum vim* NEHI; *et vim* M.

bonos] Wes.; *nos* codd.

2. referebat] *deferebat* Wes.; *perfererebat* Reid.

3. nostra] fort. transponendum post *utuntur opera*.

opera] secl. Baiter.

5. Pompeium Crasso urgente] *Pompeio Crassum urgente* Schütz; fort. *Pompeium a Crasso urgeri, at si*. Vid. Comm.

quid tempus] om. M<sup>1</sup>.

6. Pompeium vehementerque] vulg.; *Pompeiumque vehementer* M, tum ipsum ad Clodium refertur.

7. prudentem] M; *prudenter* F Wes.

#### Ep. 50 (Att. II. 23).

2. posse ieveniri nullam puto] Ita Lamb. ex Z (sed is *post pro puto*) neque aliter HN (sed hi *posse vel possum pro puto*); *possem invenire nullam* OPMs unde *possum invenire nullam* Graevius, cf. Lehmann 'Att.', p. 175.

3. in multa] om. in M<sup>1</sup>.

si ingrederis] *si non ingrederis* M<sup>1</sup>; *si vero ingrederis* M<sup>2</sup>, fort. recte.

et] add. vulg.

quodque] Rom.; *quod* M vulg.; *et quod* Kayser.

#### Ep. 51 (Att. II. 24).

1. celeritatem] M; *κέλευσιν* Bosius. quam sit . . . anxius] *omnis* om. M<sup>1</sup>,

sed supplet margo; corrector ille Medicei versiculum, ut videtur, adgnovit.  
aditu] Vict.; auditu MZL.; adventu Reid.

2. Vettius ille, ille noster] alterum ille del. Wes. ut Ep. 22, 5.

insinuatus] vulg.; in sinu aut M; insinuavit Or.; se insinuavit Wes. constituisse] C; restituisse M; constituisse Or.; rem constituisse Reid.

Reclamatum] haud reclamatum Bosius. Q] Corradus; Cn. M.

3. emisisset eum] Btr.; eum emisisset M<sup>1</sup>; eum emisisset, eum M<sup>2</sup>.

factum] Ern.; actum codd.

Hic ille omnia quae voluit] libri; hic omnia ille (Caesar) quae voluit coni. Or. ut] Pius; et M.

L] add. Wes.

4. soleremus] Klotz; solemus M; solemus coni. Or.

non . . . sed] ins. Wes. quam] Rom. I; que M; quem metum Madvig (A.C. iii. 169).

ea quam] vulg.; ea inquam M<sup>1</sup>; eam quam M<sup>2</sup>; ea vis quam Wes.; fort. ea, ea inquam quam cotidie; cf. cruz, cruz inquam Verr. v. 161.

infortunatius, nihil] add. Lamb.

thoc tempore] libri; mortis tempore Lamb.; occasus tempore Schütz; quod tempore Or.; fort. quod tempore periit.

honestissimeque et dignitatem] libri; ante et supplet quietem Kahnt coll. Ep. 43, 3; honestatenuque et dignitatem Boot coll. Att. vii. 11, 1 (304); honestissimeque et dignitatem et auctoritatem Otto.

5. atque eo] atque adeo coni. Müller.

#### Ep. 52 (Att. II. 25).

1. volam] om. M<sup>1</sup>.  
ad illum] ad ipsum Ern.  
mihi] M<sup>2</sup>; nihil M<sup>1</sup>C Rom. I.  
non quo faceret] CZ; om. ΣΔ.  
Hortalus] Zl; hortatus M.  
quam plena] (superscr. 'al. quasi') M.

#### Ep. 53 (Q. Fr. I. 2).

1. iri] M<sup>2</sup>; erit M<sup>1</sup>; esse I.  
tui] sui Schütz.  
2. Quod] Quod si cod. Balliolensis.  
3. istius] Vict.; illius M.  
prudētia] prudentia Or.  
ἀφελῶς] 1; ἀσφαλῶς M.  
posuisse] Nipperdey; potuisse M; protulisse I Btr.  
vellent] Ern.; velint M.

severitati] vett.; veritati MI.

4. quoi] qui M.

Blaundeno] vulg.; blainde M; Plannindeno C.

Dionysopolitas] Ursinus; Dionysitas CM.

mei] secl. edd. post Manutium.

Hephaestium] Or.; ephesium M.

5. elicere] M<sup>2</sup>; eligere M<sup>1</sup>

ultro] Rom.; ultra M (sed deletum).<sup>1</sup>

prope . . . suam] quam pro civitate sua Shuckburgh.

6. fumo] libri; furno Ursinus; in furno Wes.

Quid vero ad] Quid vero? Ad Wes.

renuntiari] vulg.; -are M.

7. mearum] vulg.; mecum M Rom.; mearum tecum Wes.; mecum mearum coni. Or.

Et mediocri] sed mediocri Wes.

audiam] audio Ern.

C] add. Or.

magnificis] Rom.; magnificis (superscr. 'al magni facis') M; magni fis vel magnificus es coni. Müller.

imperio] in imperio Lamb.

8. ut] vett.; om. M.

exorabilem] Man.; inexorabilem M.

ad] M<sup>2</sup>; a M<sup>1</sup>.

sint] essent Wes.

9. tam esse quam audio] tam . . . esse quam audio Kayser (cum lacuna); sed vid. Comm.

epistulam, quam ipse] ipse epistulam, quam Wes.

10. tenerem] texerem coni. Boot coll. Fam. ix. 21, 2 (497).

via] M: vis Müller. Vide Comm.

incommodaturum] C Madvig; incommoda laturum M; incommoda adlaturum Gronovius.

11. id] M; et Ern.; itaque Wes.

praescribas] M; perscribas, Oratander, sed vid. Comm.

et] secl. Faernus; id te Klotz.

13. erunt] secl. Wes.

† quae sunt] questus sum Wes.; fort. quaerunt vel desunt.

non nulla . . . parva] non nullae sed tamen mediocres et parvae Rom.

cum] add. Lamb.

monitione] admonitione Rom.

14. Hypaepenus] Or.; hyphemenus M; ὑπεμῆνως Gurlitt.

Publicii] Schütz; Publiceni M; fort.

Publicii e. r. (= equitis Romani) cf. Asconium in Verr. p. 135, Or.

tragoedi] secl. Or.; cf. Fam. vii. 1. 2 (127).

Licinus] Boot; Licinius M.

an in] Rom.; vel in MI.

potest] nos; est M; *potes* Bentivolius;  
om. vett.

vel tecum deducas] ante haec verba  
excidisse statuit *vel Romam mittas* simileve  
aliquid quod a *vel* inciperet Wes. (Em.  
Alt. p. 62).

tam] Or. coll. Pers. i. 122; iam M.  
sit] *est* Wes.

15. Cato] *C. Cato* Wes.

privatum] Rom.; *privatus* M.

16. Equidem . . . pertimescam] Kl.;  
*equidem cum spe summa maxima tum  
maiore etiam anima sperent superiores  
fore nos confidunt animo ut in hac rep.  
ne casum quidem ullum pertimescam* M;  
Dedimus in textu correctionem Klotz-  
ianam; sed haud scimus an melius locum  
constituerit Madvig qui legit:—*Equidem  
cum spe summa maxima tum maiore etiam  
animo; spe, superiores fore nos; animo,  
ut in hac rep. ne casum quidem ullum  
pertimescam.* Boot (Obs. crit. 31) locum  
ita constituit:—*Equidem cum spe sum  
maxima tum maiore etiam animo, ut  
sperem superiores fore nos, confidam  
tantum, ut in hac re ne casum quidem  
ullum pertimescam.*

dixerit] *Clodius dixerit* Crat.; sed cf.  
Lehmann 'Quaest. Tull.' p. 12.

optime] *optimos* Wes.

acerrimos] M<sup>2</sup>; *acerbissimos* M<sup>1</sup>.

alios] M; *alios, sed hos* I vulg.;  
*alios hos* Or.

EP. 54 (FAM. XIII. 42).

CVLLEOLO] vulg.; *luccio* MH et  
indices; *lucio* D.

Bulliones] libri, cf. Plin. H. N. iii.  
145; *Bullidenses* vett. Wes., cf. Caes.  
B. C. iii. 12, 4 et Cic. Pis. 96.

EP. 55 (FAM. XIII. 41).

1. commodasse] HD; *commendasse* M.

2. quin] HD; *qui* M.

EP. 56 (ATT. III. 3).

Equidem] NHOPM<sup>1</sup>s; *quidem* M<sup>2</sup>.  
sed eo] codd.; *scilicet eo* Wes.; *sed*  
del. Kayser. Vide Comm.

EP. 57 (ATT. III. 2).

in fundo] Asc. (ed. 2) Crat.; *in fundum*  
codd.; *fundum* C.

si te] *si iter* codd.; *si recte* M<sup>2</sup>; de M<sup>1</sup>  
non liquet.

tota] *tanta* Wes.

Narib. Luc.] Klotz; *Naris Luc.*  
codd.; *ad Naris Luc.* Boot; *in oris*  
*Luc.* Bosius.

EP. 58 (ATT. III. 4).

correctum] C; *confectum* codd.

ultra] M<sup>1</sup>; *intra* M<sup>2</sup>.

quingenta] Boot (Obs. crit., pp. 45,  
46) coll. Plut. Cic. 31, 1 et Dion. Cass.  
xxxviii. 17, 7; *quadringenta* codd.

Illo] O Boot; *illuc* HP; *illec* N; *illo*  
M<sup>1</sup>; *illo cum* M<sup>2</sup>; *illinc* vel *illa* vel *illa*  
*via* Gurlitt. Magno opere dolemus quod  
in textu lectionem interpolatam M<sup>2</sup>s in-  
curia reliquimus. Debuimus lectionem a  
Lehmanno et Sternkopff approbatam  
adhibere et, ut illi viri docti, ita inter-  
pungere *ut mihi ultra quingenta milia*  
*liceret esse, illuc (vel illoc) pervenire non*  
*liceret. Statim iter, &c.* Vide, sis, Addenda  
ad Comm. Not. vi.

et quod] om. M<sup>1</sup>; fort. delenda sunt  
haec verba.

EP. 59 (ATT. III. 1).

consequerere] Wes.; *consequare* codd.  
quod eo] Crat. Lamb. Bos.; om. codd.

EP. 60 (ATT. III. 5).

ut eodem] codd.; om. *ut* vulg.; *tu*  
*eodem* Wes.; *nunc eodem* Müller.

III.] Corradus; viii. codd. praeter M  
(Hofmann); vii. M.

Thuri] HOPMs; *Thuriis* Klotz;  
*Eburi* Nissen. Vide Comm.

EP. 61 (ATT. III. 6).

pertinuit: in eis] NO<sup>1</sup>PM<sup>2</sup>; *pertinuit*  
*meis* M<sup>1</sup>HO<sup>2</sup>s; *pertinuisset* M<sup>3</sup>.

et ut] M; *ut et* Man.; sed vide Comm.

Tibi meos]  $\Sigma$ ; *meos tibi*  $\Delta$ .

xiii.] codd.; xiii. (Crat.) vel xii.  
Wes.

EP. 62 (FAM. XIV. 4).

1. fuissemus] HD; *fuisse* M.

si haec] codd.; *sin haec* ed. Neap.

2. prae] MD; *pro* HF. Vide Comm.

3. II. Kal.] Rutilius; *prid. Kal.* Schütz; *V Kal.* codd. Vide Comm.  
 Quid nunc] *Quid enim?* Wes.  
 rem] codd.; *re* Lamb.; *Romae* Koch.  
 deest] HDF; *est* M.  
 Iste vero sit . . . complexu meo] fort.  
*tuo pro meo vel est pro sit.*  
 4. liberata] *liberanda* Wes.  
 abisset] Lambini amicus; *abisset* codd.  
 pertineret] Gronovius; *-erent* codd.  
 5. ut potes honestissime. Viximus]  
 Madvig; *ut potes. Honestissime viximus*  
 Baiter.  
 non sunt] HDF; *sunt* M (om. non).  
 Atque] *Atqui* Wes.  
 6. Sallustius] vulg. forma melior; cf.  
 indices Inscriptionum; *Salustius* codd.  
 vincit] vett.; *vincet* codd.  
 quod potes] *quoad potes* vett. Wesen-  
 berg; sed vide Comm.

## Ep. 63 (Att. III. 7).

1. XIV] om. M<sup>1</sup>.  
 Esset consilium] Bentivolius; *set con-*  
*silium* codd.  
 sed itineris] M<sup>2</sup>; *sit* (vel sic) *itineris*  
 M<sup>1</sup>; *si itineris* EN. Fort. hic at sic et  
 supra pro *esset consilium* legendum et *con-*  
*silium* sive *sed ut consilium* . . . sic  
*itineris.*  
 2. tam . . . quam] EMs; *iam* . . . *sed*  
 Zb; *tam* . . . *sed* NHOP.  
 3. accedemus] EM<sup>2</sup>s; *accedamus*  
 M<sup>1</sup>NHOP.  
 nec ubi visurus nec quomodo dimis-  
 surus] Nos et olim Iunius; *nec modo*  
*visurus nec ubi* (ui NHπ; cui E) *dimis-*  
*surus* NHπEO<sup>2</sup>Ms. Ante modo om. quo  
 codd., add. M<sup>2</sup>. In archetypo erat *ui* unde  
 ut Bosius, uti Orelli, quae defendi pos-  
 sunt. Vide Comm.  
 sim] s; *sum* ceteri codd.  
 Brundisi] codd.; *Brundisio* Klotz coll.  
 62 fin., qui supra *Thuriis* pro *Thurii*  
 scribit et infra sexies *Thessalonicae* pro  
 codicum lectione *Thessalonicae*. Res valde  
 dubia. Vide Comm. ad 60.

## Ep. 64 (Att. III. 8).

1. Brundisio proficiscens] In codd. voc.  
*proficiscens* cum ep. superiore coniungitur;  
 corr. Bosius. *Brundisio* om. codd. Btr.  
 itinere] vett.; *itineris* M.  
 2. tu altera] M marg.; *tua litera*  
 M<sup>1</sup>; *tua* M<sup>2</sup>.  
 audiri] Zb; *audire* M; *audire te* Lamb.  
 postularetur] Bosius; *postularet* M.

conturber] codd. praeter H; *conturbor*  
 H vulg.  
 illo] codd.; *Illo* F Madv.; *Atho*  
 Reid. Vide Comm.  
 3. Nunc ad ea] *Nunc audi ad ea* Wes.  
 4. inconstantia] M<sup>2</sup>; *constantia* M<sup>1</sup>.  
 motum . . . commotus] *qui, etsi* . . .  
*adfectus, sum tamen non tam ex miseria*  
 . . . *commotus* Btr., bene, sed vid. Comm.  
 ad Ep. 63 fin.  
 simus] M<sup>2</sup>; *sumus* M<sup>1</sup>.  
 maerori] *errori* Madvig.  
 eventum] *eventum* Wes.  
 Iunias] M<sup>2</sup>; *Maia* M<sup>1</sup>.

## Ep. 65 (Att. III. 9).

1. discessisset] *decessisset* Wes.  
 adfectas] *adfectus* Reid coll. 10, 2;  
 Phil. ix. 12; *adfecti* Pluygers. Vide  
 Comm.  
 evelleretur] M<sup>1</sup>; *avelleretur* M<sup>2</sup> vulg.  
 2. omnia] om. ZIEI.  
 ista] Schütz; cf. Deiot. 17; *ita* codd.  
 infirma sunt] I; *firma sunt* M; secl.  
 Cobet.  
 tempore] Rom.; *genere* CM.  
 3. beneficiorum] *comitiorum* Gronovius.

## Ep. 66 (Q. Fr. I. 3).

1. ceciderunt] M (de iucundis, cp.  
 Att. iii. 1 (59), Caes. B. C. iii. 73, 4);  
*acciderunt* Lamb. (marg.) Madvig (A. C. iii.  
 193) coll. Att. i. 5, 1 (1).  
 utinam te . . . reliquisset] Verba  
 vitae et dignitatis transponenda esse censet  
 Ern.; sed etiam post transpositionem  
 laborat sententia. Fort. scripsit Tullius  
*utinam te non dignitatis sed vitae super-*  
*stitem reliquisset.* Vide Comm.  
 2. Qua in re] C; *quare* M.  
 iracundiam causam] Lamb.; *iracun-*  
*diae causa* M.  
 3. certo] C; *certe* M.  
 suavitate fratrem prope aequalem]  
 Ern.; *suavitate prope fratrem prope*  
*aequalem* M Rom.; *suavitate prope aequalem*  
 Petrarcha; fort. *suavitate aequalem*. Vide  
 Comm.  
 Quod filium] Wes.; *quid filium* M;  
*Quid quod filium* Lamb.  
 miser iam] M marg.; *miseriam* M.  
 Quod vero] Wes.; *quid* M; *Quid vero*  
*quod* Lamb.  
 imaginem] vulg.; *quid ymaginem* M.  
 quem] Man.; *quam* M.  
 4. in praesidio] Madvig (A. C. iii. 194,  
 coll. 65, 1); *praesidio* (om. in) codd. vulg.

miserius] *miseriusve* Bücheler; *ac miserius* vulg.

5. agi] *M*<sup>2</sup> superscriptum; *agere* *M*<sup>1</sup>; *agere te* con. Wes.

6. genere ipso pecuniae] *genero ipso, pecunia* Man.; sed refragatur verborum ordo, et friget *pecunia* post *copiis*.

7. tu de visceribus] *tu ins.* Wes. Fort. tamen legendum *sentio quid sceleris admiserim <quod> quom de visceribus tuis et fili tui satis facturum sis quibus debes, ego . . . dissiparim.*

et *M. Antonio*] *M*<sup>2</sup>; et inde *Antonio* *M*<sup>1</sup>; inde et *Antonio* Wes.

et] add. Lamb.

8. Q.] Wes.; *quoque* *M.*

praeceptis] *inductus ac* Lamb. (marg.); *deceptus* Boot coll. Rosc. Am. 117.

destitutus] vulg.; *-tis* *M.*

9. ne] add. Baiter; non vulg.; om. *M.* in quibus] Ern.; in quibus non modo *M*; in quibus omni modo Or.; in quibus omnibus Klotz.

patiatur] *M*; *patietur* *I.*

#### Ep. 67 (ATT. III. 10).

1. usque ad a. d.] Btr.; *usque ad* codd.; *usque a. d.* Or.

sin, ut tu scribis] *ut tu scribis; sin* Schütz, vix recte. Vide Comm.

2. tam ex amplo statu, tam in] cod. Helmstadtiensis Rom.; *tam extemplo a statu in M* (in rasura); *ex tam amplo statu in tam I.*

aut non] *non aut* Madvig, fort. recte. non amitterem] codd.; non secl. Crat. quem secuti sumus. Vide Comm.

3. eoque] *M*<sup>2</sup>; et *que* *M*<sup>1</sup>. quod et maerore impediore et quod expectem] Durior est ellipsis particulae coniunctivae quod ante quod expectem; fort. legendum quod et maerore impediore et quod expecto istinc magis quam habeo quod ipse scribam; cf. Ep. 69 fin.

#### Ep. 68 (ATT. III. 11).

tenebat] codd.; *tenebant* *M*<sup>2</sup> vulg. te certiore] om. *M*<sup>1</sup>.

#### Ep. 69 (ATT. III. 12).

1. liceat: itaque siletur] *liceat, itaque sileri* con. Mal.

2. ei] om. Rav. *I.*

posse] *M* marg.; *esse* *M.*

3. ut scribis] *ut scis* con. Or.; post

intellego transposuit Schütz, sine causa uterque. Vide Comm.

Scilicet] Madvig; *Licet* codd.

significaram] Madvig; *-arem* codd.; *-arim* Vict.

†si donatam ut] *id omittam, ut* con. Turnebus; *id omittamus* Madvig; *Dodona tamen* Mal.; in *Macedoniam* tamen Popma; *dudum* tamen Koch; *res si idonea* tamen, nunc Munro; *sed opera tua mihi* Müller; *si inclamarem* Reid.

te istie] *te re istie* vett.

#### Ep. 70 (ATT. III. 14).

1. etsi] Bos. Mal.; et codd.

correxerit] Lamb.; *-erint* *M.*

2. ii] EMs; *ivi* Nπ; *veni* Zb v.c. HP. universi] *adversi* Koch, iam a Malaspina reiectum.

si] *M*; *nisi* Man.

#### Ep. 71 (ATT. III. 13).

1. meque] *neque* Mal.; *neque me* Ern. vulg.

non moleste] nos et Otto; *moleste* codd.

2. audieris] *audieris magis* Wes.

perferentur] *I*; *perferuntur* *M.*

#### Ep. 72 (Q. FR. I. 4).

1. ne, si] *M*<sup>2</sup>; *nisi si* *CM*<sup>1</sup>.

facto] *M* Wes.; *fato* Rom. *I.*

miseriaeque] Lamb.; *miseriordiaequae* *M.*

putaram] Crat.; *-arem* *M*; *-abam* Ern.

cautum] *aut cautum* Frederking.

defuit] Mal. Frederking coll. Ep. 73, 5; 78, 1; *fuit* *M.*

3. Curius] Pighius; *curtius* *M.*

Fabricius] Man. coll. Post Red. in Sen. 22, Sest. 75; *gratidius* *M* Rom. quod non prorsus spernendum: cf. Ep. 30, 10; Flacc. 49.

4. arma] *arma Clodi vel arma inimicorum* Bücheler.

laboremque] Rom.; om. *-que* *M.*

quantum] in quantum Schütz, sed vide Comm.

si levare potest] Vict.; si *relevare potes* *I*; *a se levare potest* *CM.*

5. vere] *vera* *C.*

velle] *M* marg. sed deletum; *vel* *M.*

Quamquam . . . difficiliora] vulg.; *quamquam sed non sunt facta* verbis

*difficiliora* M, verbis non sunt additis in marg.; fort. *ququam*—sed non sunt facta verbis *difficiliora* de qua ἀποσιωπήσει vide Comm.

dispexerit] *despexerit* M; fort. *respexerit*. Vide Comm.

tecum] Rom.; *meum* MI; ut *meum* Schütz; fort. *tecum ut meum*.

rebus] add. Or. coll. Ep. 66, 10.

#### Ep. 73 (Att. III. 15).

1. et rogas] Ant. Σ; om. Δ.  
2. quo] vulg.; et quo M; *ecquo* Mal. rescindam] Graevius; *scindam* codd.; *incendam* vel simile Reid.

scripsi] EO·M<sup>2</sup>; scribo M<sup>1</sup>; scribis NHPs.

quod] Zl codd. Bosii; quos codd. probati] ZENOPsM marg.; *purgati* HM<sup>1</sup> Rom. vett.

4. luxerunt] *eluxerunt* Or.

ac] aut Ern.

si quantum] PM<sup>2</sup>; om. si ENHOM<sup>1</sup>. tantum amare deberes ac, debuisses] *tantum amorem re exhibuisses* (adhibuisses Kayser); om. *amare* Madvig (A. C. iii. 170). Vide Comm.

perferri] CM<sup>2</sup>; *proferri* M<sup>1</sup>. tamquam] *tamquam esses* Or.

potuit] oportuit Or.

aut occubuisse honeste] M<sup>2</sup>; om. Zl codd.

restituor] *restituor* nos olim.

5. te cum Culleone] Fort. *tecum Culleone*. Vide Comm.

sic] ΣΔ; s.c. (=senatus consulto)

Madvig; *quid* CZb Lamb. (marg.) v. c. firmitus] CZb Lamb. (marg.) v. c. Δ;

*firmus* NOP.

quam] secl. Schütz.

defuit] Ante hoc verbum add. *non solum* Or., sed cf. Boot ad hunc locum et x. 16, 6 (402).

agetur] Lamb.; *ageretur* codd.

6. In quo ipso] Zb; in quo ipsa Ant. FNO; *quo ipsa* M (sed *erasum*).

multa. Multa occultant] nos; *multa occultant* vulg.

At] s Müller; *ast* M in rasura, sed cf. ad 22, 17, et Reid in 'Classical Review' xiii (1899) 311; *as* OP; aut N.

quoddam] *quondam* Ern.

idque] id quod Klotz.

7. iam] Or.; in me codd.; *mire* Otto; secl. Btr.

me meos meis] Bosius; *me meos* ENOP; *me meis* M<sup>1</sup>; *me meosque* HM<sup>2</sup>s; *me meos me* v. c.; *me meosque meis* Wes.;

*me meos mea* Lehmann coll. Fam. vi. 3, 4 (539).

communitur] *comiter* Lamb. me a te] Crat.; om. *me* codd.

#### Ep. 74 (Att. III. 16).

aliud aliquid] Wes.; *aliud quid* M, sed is in versu priore post *nam* aberrando *aliud aliquid* (linea subducta postea deletum) non *aliud quid* addiderat.

quae] M<sup>2</sup>; *quam* M<sup>1</sup>; *quod* Z.

lectae] M; *laetae* Z; *conlatae* coni.

Reid; lacunam ita supplevit Lehmann *quae cum laetae sint dum leguntur, cum lectae sunt tum*. Vide Comm.

attulerunt] *-erant* Ern.

scies] Wes.; *scis* M.

ut putabis] add. Bosius ex Z; post *scribas* haec verba ponenda esse putat Wes.

Kal.] vett.; *Kal. Apriles* M.

#### Ep. 75 (Att. III. 17).

1. III.] add. Hand.

Livineius] Vict.; *Livinus* C; *ei veniens* (sed *ei* deletum) M.

L.] Man.; M. M; om. C.

qui] *tum a* vett.; a Q. Klotz; sed vide Comm.

Appi quaestio] M<sup>2</sup>; *appispectio* M<sup>1</sup>.

3. hortor] M<sup>2</sup>; *hortor* M.

verere] Wes.; *vereri* Zl ('*quam postrema syllaba non admodum appareat*') sed *cave* cum infinitivo vix Ciceronis est; om. M.

#### Ep. 76 (Att. III. 18).

1. actorem] Zl; *auctorem* M.

2. Fac] *Nunc* vel simile aliquid Müller. me fac] *fac me* Btr.

#### Ep. 77 (Att. III. 19).

1. Quoad] Vict.; *quod* M.

quae esset] addit Müller olim; *qualis esset* add. Wes. coll. Caes. B. G. i. 21, 1; codicum scriptura fortasse tolerari potest si *natura* ut ablativus intellegitur.

Vide Comm.

qui] <*frui*>, qui Kayser.

ad] add. Bosius.

Ero] om. M.

2. quantam] in *quantam* Ern.; sed vid. Comm. ad Ep. 72, 4.

agi] Schütz; *ago* M<sup>1</sup>; *ego* M<sup>2</sup>.  
 mulieris] ante *Tulliolae* secl. Benti-  
 volius; fort. ex *meae* ortum est.  
 3. ut ipse] M<sup>2</sup>; si ipse M<sup>1</sup>.  
 et pueros] fort. et secludendum;  
 secluit et in fine ep. sequentis Wes.;  
 sed hic etiam magis offendit et, quod cum  
 verbis affectus et perturbationis plenis  
 nudum et frigidum de pueris mandatum  
 copulat.

## EP. 78 (ATT. III. 20).

1. amoenissimis] om. M<sup>1</sup>.  
 maxima] Corradus; *maxime* M.  
 tamen] iam Otto.  
 3. scribas tuosque omnis] C; scribas-  
 que omnis M<sup>1</sup>; scribas omnisque M<sup>2</sup>.  
 ferri] Crat.; *ferre* M.  
 et] ante *id* secl. Wes.  
 III] vi. Schiche.

## EP. 79 (FAM. XIV. 2).

1. plura scripsit, cui puto] fort.  
*scripsit, plura cui puto*.  
 quid] quod vett.  
 2. casum eius modi] casum esse eius  
 modi Ern. haud male.  
 3. partem te] HDF; parte M.  
 conficitur] conficietur Wes.  
 4. aut ad eos] ad eos secl. Wes.  
 quoniam] D; quam M; quando HF.

## EP. 80 (ATT. III. 21).

casum] Pius; causam M.  
 v] ii Schiche.  
 Novembris] *Novembris Thessalonica*  
 codd. Bosii.

## EP. 82 (ATT. III. 22).

2. adfert] affert M marg.; asserit M.  
 speraret] M; sperasset Wes.; sperarit  
 Ern.  
 profectum] MI; perfectum Rom.  
 3. luctu, desiderio] Fort. luctu desiderio  
 (sine commate), vid. Comm.; cum luctu  
 tum desiderio Zbl.  
 cum omnium rerum tum meorum]  
 coni. Baiter ex Rom. (sed is eorum pro  
 meorum); cum omnium rerum (sed linea  
 sub cum subducta) M; omnium meorum  
 Stürenberg.  
 fuerunt] vett: fuerant vulg.  
 4. cuiusmodi] Vict.: cuiusmodo M:  
 quoquomodo Rom.

## EP. 82 (FAM. XIV. 1).

3. Piso] Man. Drumann: ipso codd.;  
*Hispo* vett. Vide Comm.  
 5. vendituram] HDF; venditurum M;  
 ep. disputationem Auli Gellii i. 7.  
 premet] cf. Ep. 79, 3; perimet Madvig  
 (A. C. iii. 164).  
 derit] M; perit HDF; deerit vulg.  
 per fortunas] per te fortunas Or.  
 perditum perdamus] perditum eamus  
 Schottus.  
 6. Dyrracchi] -io Or.  
 7. ad te] ante ad te Starker; quo ad  
 te vel atque ad te coni. Wes.

## EP. 83 (ATT. III. 23).

1. Decembr.] Ascensius; Septembr.  
 codd.  
 quid putes] Ascensius; quid potest  
 codd.  
 perscribis] Ant. F<sup>2</sup>; scribis Δ.  
 nostra] NHP; haec nostra O<sup>2</sup>M; hec  
 iam nostra s.  
 novis] Corradus, Malaspina; nostris  
 codd.  
 2. ut omnino] NOP; om. ut EMs.  
 ipsum abrogatur] Lamb. (marg.) Ant.  
 F<sup>2</sup>; ipsum abrogaretur Δ.  
 quo minus] Klotz; quo modo codd.;  
 quo non Zb Lamb. Malasp.; quom Reid.  
 Vide Comm.  
 3. quom et] O<sup>1</sup> Bosius; quod Ms; et  
 quod N; quod et O<sup>2</sup>; quo modo et P.  
 et quom] NOP; quom M. Totum  
 locum ita dat Bücheler Hoc, quod re vera  
 ita est, cum M.  
 PLEBISVE SCITA] pl. ve. sc. codd.  
 QVODVE EI] Ant. Augustinus; quod  
 vel codd.  
 ABROGAVIT, OBROGAVIT] add. Pitthoeus.  
 4. collegi] conlegae Ascensius (ed. 2).  
 cum] quod I Wes.  
 praescriptum] P; perscriptum NOMs.  
 quod si] quo si Madvig; sed vide Comm.  
 uterentur] add. Ascensius.  
 Ut] Mal.; aut codd.  
 Nianium] Ant. F; ninium OPMs.  
 Ingeniose sed audacter conicit Hofmann  
 quo si opus esset omnes in abrogando uti  
 mirum ut ceteros fugerit.  
 attulerit] addiderit vel adiecerit Gro-  
 novius.  
 scilicet] Lallemand; sive OMs; sine  
 NP; sive . . . <sive> Or.; sane quod  
 Hofmann.  
 fuerint] Bosius; fuerunt vel fuerant  
 codd.

Visellius] Ascensius (ed. 1); *T.*  
*Visellius* codd.  
 perfringatur] *M*; *perfringantur* *I*  
*Wes.*; *perfungatur* cod. Helmstadtiensis;  
*perfungamur* Graevius; *perfringatis* con.  
 Reid.  
 quid eum] *E*; *quidem* OHNM.  
 quoi] *M*<sup>2</sup>; *quo* *M*<sup>1</sup>.  
 tueare] *Man.*; *tuere* codd.  
 ut se initia dederint] *ut initia ceciderint*  
 con. Reid.

## EP. 84 (FAM. XIV. 3).

1. meae me miseriae] *D*; *me miseriae*  
*M*; *meae miseriae me* HF.  
 2. conficior] *H*; *confitior* MD.  
 3. tuto] *tutus* vel *in tuto* *Wes.* Vide  
 Comm.  
 in tantis] HDF; *instantis* *M*.  
 4. statim ut] *H*; *statim ut ut* *M*;  
*statim huc ut* Or.

## EP. 85 (ATT. III. 24).

1. videretur] *Lamb.*; *videtur* *M*.  
 ii qui] Or.; *et qui* *M*.  
 vestra] *Corradus*; *nostra* *M*, fort. recte.  
 cum] vett.; *ea* *M*<sup>1</sup>; *cum ea* *M*<sup>2</sup>; *cum*  
*ei* Kayser.  
 sin velint] *Ern.*; *sin vellent* *M*.  
 se] *M*; *eis* *I*, fort. recte. Vide Comm.  
 in] *M*<sup>2</sup>; *ne* *M*<sup>1</sup>.  
 2. Quae erat] *M*; *qua erat* vulg.  
 tamen] *M*; *cum* *I*; *cum tamen* *Ern.*;  
 del. Starker.

## EP. 86 (ATT. III. 25).

a me] *M*; *a meis* Kahnt; *a Roma*  
*Wes.*; *ab urbe* Klotz; *iam* Gurlitt; del.  
 Fr. Schmidt. Fort. *ad me*.  
 aut ne] *M*<sup>2</sup>; *aut* *M*<sup>1</sup>.  
 hoc]  $\Delta$ ; *haec*  $\Sigma$  Lamb.

## EP. 87 (ATT. III. 26).

et, si] *et om.* *I* *Wes.*

## EP. 88 (ATT. III. 27).

Haec ep. in *M* deleta est.

tui mei indigebunt] *Btr.*; *tui meis*  
*indulgebant* *M*.

## EP. 89 (FAM. V. 4).

2. fert] *feret* con. *Wes.*; sed vide  
 Comm.  
 mecum serves] *MG*; *me conserves* *R*.  
 donares] *condonares* Martyni-Laguna.  
 sin] vulg.; *si cum libris* *Wes*.  
 magistratum] *-us* Martyni-Laguna.  
 servandorum] *Lallemand*; *reservan-*  
*dorum* codd. (fort. *re-ex-re-vocare* ortum  
 est); *conservandorum* *Man.*; *cum velis*  
*reservare ipsum omnium conservatorem* (i.e.  
*Ciceronem*) *audacius* Martyni-Laguna;  
 fort. *omnium reip. reservandorum*. *Mad-*  
*vig* (A. C. iii. 157) pro *si volueris*  
*prave dici cum velis declarans, locum sic*  
*scribit;—vide ne tum velis revocare tempus*  
*omnium servandorum cum, quia qui servetur*  
*non erit, non possis.*